

INFORMATIEVOORZIENING
JEUGDZORG ZUID-HOLLAND
Naar een informatiebeleidsplan op
hoofdlijnen

- eindrapport -

drs. G.H.J. Homburg
drs. S. Mateman
drs. R. Meijer

Amsterdam, februari 2002
Regioplan publikatienr. 449

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie
Max Euweplein 36
1017 MB Amsterdam
Tel.: 020 - 6277166
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Onderzoek
Advies en Informatie B.V. in opdracht van de
Provincie Zuid-Holland.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1	Inleiding	1
1.1	Informatieplan op hoofdlijnen.....	1
1.2	Definitie Jeugdzorg	1
1.3	Taken van de provincie	2
1.4	Achtergrond.....	2
1.5	Probleemschets.....	3
1.6	Onderzoeksvragen	4
1.7	Onderzoeksopzet en -methode	5
1.8	Steekproefverantwoording	5
1.9	Rapportage	7
2	Informatiebehoeften	9
2.1	Informatiebehoeften provincie	9
2.2	Informatiebehoefte instellingen.....	13
2.3	Analyse informatiebehoeften	16
3	Informatieaanbod	19
3.1	Beschikbare informatie bij provincie	19
3.2	Beschikbare informatie bij instellingen.....	22
4	Informatie-uitwisseling.....	27
4.1	Algemeen	27
4.2	Beleidsinformatiestromen	28
4.3	Onduidelijkheden en knelpunten.....	29
5	Conclusies en aanbevelingen	31
5.1	Conclusies	31
5.2	Aanbevelingen.....	33
Bijlagen:		
Bijlage 1:	Steekproefverantwoording.....	39
Bijlage 2:	Gegevenselementen per gegevensgroep (hoofdstuk 5 uit Handboek Bron & Beleid 2000-2001)	41
Bijlage 3:	Afkortingen	43

VOORWOORD

Voor u ligt het rapport Informatievoorziening in de jeugdzorg. Het is een verslag van de zoektocht naar vraag en aanbod van informatie ten behoeve van het jeugdbeleid in de provincie Zuid-Holland. Gedeputeerde Staten hebben onderzoeksbureau Regioplan Onderzoek Advies en Informatie in voorjaar 2001 daartoe opdracht gegeven naar aanleiding van de derde Jeugdrapportage. Hoewel deze periodieke publicatie beknopte en overzichtelijke informatie bevatte over de leefsituatie van de jeugd en de jeugdzorg, was er behoefte aan bezinning. Regioplan heeft op basis van documentenonderzoek en interviews met functionarissen uit het jeugdveld en overheden de stand van zaken geanalyseerd en een informatieplan op hoofdlijnen opgesteld. De leden van de begeleidingscommissie - deels leden van de Werkgroep jeugdrapportage - hebben intensief meegedacht en de onderzoekers van advies gediend.

De begeleidingscommissie bestond uit:

De heer Th. Roes	Sociaal en Cultureel Planbureau (voorzitter)
Mevrouw H Tielen	GGD Zuid-Holland Noord
De heer H. Posthumus	Provinciale Samenwerking Jeugdzorg
De heer T. Overing	Rijngroep Kinder- en Jeugd-GGZ
Mevrouw J. Vermeer	Stichting Jeugdzorg Rotterdam/Zuid-Holland Zuid
De heer G. Hofstede	Provincie Zuid-Holland (secretaris)

Uit het onderzoek blijkt, dat de informatiebehoeften van de verschillende bij het provinciale jeugdbeleid betrokken organisaties redelijk overeenkomen. Ook blijkt her en der veel informatie aanwezig. Belangrijkste knelpunt is echter de beschikbaarheid en de interpretatie ervan. Voorts is de continuïteit van de informatiestromen niet altijd verzekerd. Het rapport eindigt met enkele aanbevelingen. De meest essentiële voorwaarde voor een goede informatievoorziening in de toekomst is een adequate sturing door de provincie van het informatieproces. De provincie zal in het komende jaar enkele keuzes moeten maken om invulling te geven aan de verantwoordelijkheid, die zij krachtens de nieuwe Wet op de jeugdzorg krijgt opgedragen. Dit rapport zal naar mijn verwachting hierbij een nuttige functie kunnen vervullen.

Theo Roes,
Voorzitter van de Begeleidingscommissie.
februari 2002.

1 INLEIDING

1.1 Informatieplan op hoofdlijnen

Het doel van het onderhavig informatieplan is om een kader op hoofdlijnen te scheppen voor de organisatie van de informatievoorziening binnen de jeugdzorg in de provincie Zuid-Holland. Het plan dient als een leidraad om op gestructureerde wijze beslissingen te kunnen nemen ten aanzien van de informatievoorziening in de jeugdzorg. Daarnaast heeft het ten doel om voorwaarden te scheppen om tot een goede uitwisseling en afstemming van informatie tussen de diverse betrokken instellingen in de jeugdzorg te komen.

Een informatieplan bestaat uit 2 delen:

1. *De situatieanalyse*

De situatieanalyse is een analyse van de huidige stand van zaken in de informatievoorziening in de jeugdzorg. In deze analyse worden de informatiebehoefte en het informatieaanbod in kaart gebracht en de mate waarin deze op elkaar afgestemd zijn. Tevens worden knelpunten geïdentificeerd.

2. *De adviesvorming*

De adviesvorming bevat handvatten en richtlijnen om te komen tot een verbeterde afstemming van vraag en aanbod van informatie en een gestructureerde informatievoorziening. De adviesvorming bevat aanbevelingen ten aanzien van de organisatie van de informatievoorziening en de benodigde technische infrastructuur.

1.2 Definitie Jeugdzorg

In het Beleidskader Wet op de Jeugdzorg¹ wordt jeugdzorg als volgt omschreven: “*Jeugdzorg biedt ondersteuning, hulp en bescherming aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsvragen van geestelijke, sociale of pedagogische aard die de ontwikkeling naar volwassenheid belemmeren*”.

Jeugdzorg wordt in de toekomstige Wet op de Jeugdzorg als één sector opgevat, waaronder de jeugdhulpverlening, de jeugdbescherming, de jeugd-GGZ en de jeugd-LVG (zorg voor licht verstandelijk gehandicapten) vallen.

De hierboven geciteerde definitie is een brede definitie, die in de toekomstige Wet op de Jeugdzorg nader uitgewerkt wordt aan de hand van de toegangsfuncties en modules van het

¹ Ministerie van VWS, Den Haag, juni 2000.

zorgaanbod. De toegangsfunctie wordt onder de Wet op de Jeugdzorg vervuld door het Bureau Jeugdzorg.

1.3 Taken van de provincie

In de toekomstige Wet op de Jeugdzorg heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor de planning en financiering van het Bureau Jeugdzorg en voor de planning en de contractering van het aanbod van de jeugdhulpverlening. Ook in de huidige situatie is de provincie reeds verantwoordelijk voor de jeugdhulpverlening, maar haar verantwoordelijkheden worden uitgebreid doordat in het Bureau Jeugdzorg ook andere sectoren uit de jeugdzorg worden ondergebracht, te weten jeugdbescherming, jeugd-GGZ en jeugd-LVG. Tevens is de provincie verantwoordelijk voor een goede aansluiting van het aanbod van jeugdzorg op de vraagontwikkeling². Ten slotte is de provincie medeverantwoordelijk voor een goede aansluiting van de jeugdzorg op het lokaal jeugdbeleid³.

Deze verschillende verantwoordelijkheden leiden tot een brede informatiebehoefte bij de provincie.

1.4 Achtergrond

Bij de beleidsvoering in de jeugdzorg moet veel aandacht worden besteed aan een goede informatievoorziening en aan kwaliteitszorg. In 1998 is door de staatssecretarissen van Justitie en VWS toegezegd dat er een landelijk beleidsinformatiesysteem zou komen. Er is daarop een intersectoraal informatiesysteem voor de jeugdzorg (ISIS) ontworpen. Op basis van ISIS worden landelijke en provinciale overzichten gepubliceerd, die als beleidsinformatie dienen voor beleidsmakers. De informatiewaarde van deze overzichten is echter beperkt, onder andere doordat sommige velden in de registratie slecht gevuld zijn.

De provincie Zuid-Holland heeft behoefte aan een verbetering van de informatievoorziening en heeft daartoe een aantal initiatieven genomen.

Ten eerste het project Prestatie Indicatoren, uitgevoerd door PSJ (Provinciale Samenwerking Jeugdzorg), dat gegevens verzamelt van de jeugdhulpverleningsinstellingen uit de provincie.

² Samen met het zorgkantoor voor de AWBZ-gefinancierde voorzieningen en het Ministerie van Justitie voor civiele plaatsen in de justitiële jeugdinrichtingen.

³ *Beleidskader Wet op de Jeugdzorg*, Ministerie van VWS, Den Haag, juni 2000.

Met dit systeem is het niet meer de rijksoverheid die de registratie beheert, maar heeft de provincie een taak op zich genomen.

Daarnaast ontwikkelt de provincie standaardprotocollen voor subsidieaanvragen voor regionale projecten en maakt zij ook met provinciale steunfuncties duidelijke afspraken over prestaties en doelen.

Inmiddels heeft de provincie drie keer een Jeugdrapportage uitgebracht, waarin informatie over de jeugdzorg in Zuid-Holland is opgenomen. De laatste versie hiervan heeft de discussie over de informatiebehoeften en het gebruik van informatie aangewakkerd.

De provincie publiceert sinds 1999 een jaarlijkse jeugdrapportage waarin overzicht wordt gegeven van de ontwikkelingen op het gebied van algemeen jeugdbeleid.

1.5 Probleemschets

Er zijn landelijke informatiesystemen (ISIS en RJHV) ingericht, maar niet in een zodanige vorm dat ze goed bruikbaar zijn voor beleidsontwikkeling. In de jaren 1999 en 2000 is de levering van gegevens door instellingen en provincies teruggelopen ten opzichte van eerdere jaren, door automatiserings- en organisatorische problemen in verband met de vernieuwing van de systemen⁴. Dit leidt onder andere tot schattingen van deelname van jongeren aan voorzieningen die op grond van een beperkt aantal opgaven met landelijk gemiddelde kentallen tot 100 procent worden opgehoogd⁵. Er zijn zeker nog tal van verbeteringen nodig, onder andere door optimalisering van de registratiefunctie van de Bureaus Jeugdzorg. Ook de registratie-instrumenten op het niveau van individuele instellingen moeten verbeterd worden.

Op basis van de bestaande registraties zijn verschillende informatieproducten beschikbaar, zoals driemaandelijkse managementletters voor rijk, provincies en instellingen met informatie over bezetting en in- en uitstroom van cliënten bij instellingen; meerjarenoverzichten jeugd; en een algemeen jaaroverzicht jeugdhulpverlening met bijbehorende provinciale overzichten. De provincie Zuid-Holland gebruikt verschillende van deze informatieproducten bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid.

De beschikbare informatie is echter niet in alle opzichten geschikt voor gebruik ten behoeve van beleid. De provincie constateert de volgende feiten:

- een gebrek aan onderlinge vergelijkbaarheid door verschillen in informatie-inhoud en meetinstrumenten;

⁴ Voortgangsrapportage Beleidskader Jeugdzorg 2001-2004.

⁵ SRJV, Provinciaal overzicht Zuid-Holland 1999.

- een overlap in informatie door afstemmingsproblemen tussen informatieleveranciers en informatieontvangers en tussen informatieleveranciers onderling;
- onvoldoende vraaggerichtheid van informatievoorzieningen doordat verschillende vragers (met verschillende wensen en behoeften) worden bediend;
- schaalproblemen: informatie bestrijkt verschillende niveaus, maar wordt niet in overeenstemming daarmee gedistribueerd.

Door de feilen in de informatievoorziening zijn informatieontvangers (waaronder de provincie) ontevreden en wordt onvolledig gebruik gemaakt van de informatie. Dat betekent enerzijds dat de beleidsonderbouwing tekortschiet; anderzijds dat door informatieleveranciers in feite veel werk voor niets wordt gedaan.

1.6 Onderzoeksvragen

Zoals eerder genoemd bestaat het informatieplan uit twee delen: de situatieanalyse en de adviesvorming.

Voor de situatieanalyse zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

A. Informatiebehoefte

- A1. Welke informatie heeft de provincie nodig voor de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van jeugdbeleid?
- A2. Welke informatie is reeds beschikbaar? In hoeverre wordt deze informatie daadwerkelijk gebruikt?
- A3. Hoe wordt de kwaliteit (betrouwbaarheid, volledigheid) van de informatie beoordeeld? Is voldoende inzicht in de achtergronden van de informatie aanwezig om een kwaliteitsbeoordeling te kunnen maken?
- A4. Welke initiatieven zijn reeds genomen om tot een verbetering van beschikbaarheid en kwaliteit van beleidsinformatie te komen?
- A5. In hoeverre voorzien lopende trajecten in de sectorbrede informatievoorziening in toekomstige verbeteringen ten aanzien van zwakke plekken en witte vlekken?

B. Aanbod van informatie

- B1. Hoe wordt beleidsinformatie door aanbieders gegenereerd?
- B2. In hoeverre bestaat bij aanbieders van informatie inzicht in het gebruiksdoel bij opdrachtgevers?
- B3. In hoeverre bestaan bruikbare richtlijnen en specificaties voor de levering van informatie?

B4. In hoeverre onderscheiden informatieleveranciers verschillende doelgroepen voor beleidsinformatie? Hoe verloopt het proces van levering van informatie in geval van verschillende opdrachtgever c.q. informatievragers? In hoeverre wordt rekening gehouden of kan rekening worden gehouden met uiteenlopende behoeften?

C. Afstemming en verbijzondering

- C1. Hoe kan worden gekomen tot een verbetering van de afstemming tussen vraag en aanbod van beleidsinformatie met betrekking tot inhoud en tijdigheid van informatie?
- C2. Welke maatregelen kunnen worden genomen om informatie voor beleid op verschillende schaalniveaus beschikbaar te maken? Aan welke eisen moeten vraag en aanbod voldoen?
- C3. Hoe kan worden voorzien in een periodieke actualisering van de informatie, rekening houdend met voortschrijdende informatiebehoeften?

1.7 Onderzoeksopzet en -methode

Het onderzoek is uitgevoerd in vier fasen:

- fase 1: Een voorbereidende fase bestaande uit literatuurstudie en enkele interviews met sleutelinformanten;
- fase 2: Een inventarisatie van de informatiebehoefte aan de vraagzijde, op basis van face-to-face interviews met vertegenwoordigers van de provincie;
- fase 3: Een inventarisatie van de informatievoorziening gezien vanuit de aanbodzijde van instellingen, op basis van face-to-face en telefonische interviews;
- fase 4: Verwerking en analyse van de interviews en opstellen van het informatiebeleidsplan op hoofdlijnen.

De face-to-face interviews duurden gemiddeld 60 minuten en zijn gehouden op de werkplek van de respondent. De telefonische interviews duurden gemiddeld 45 minuten. Ter voorbereiding op het telefonisch interview hebben de respondenten enkele dagen voorafgaand aan het gesprek de onderwerpen van gesprek en een invullijst met informatie- c.q. registratie-aspecten ontvangen. Tijdens de telefonische interviews is deze lijst gebruikt ter inventarisatie van de gegevens die de instelling of gemeente registreert dan wel nodig heeft.

1.8 Steekproefverantwoording

Voor het onderzoek zijn 5 face-to-face interviews verricht, twee met vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland en drie met vertegenwoordigers van Bureaus Jeugdzorg van Zuid-Holland-Noord, -Midden en -Zuid (respectievelijk Leiden, Gouda en Dordrecht).

Daarnaast zijn 25 telefonische interviews gehouden. Vertegenwoordigers van de volgende instellingen en gemeenten hebben aan een telefonisch interview meegewerkt:

Jeugdbescherming

- Raad voor de Kinderbescherming.

Jeugdhulpverlening

- Pleegzorg Den Haag/Zuid-Holland Noord.
- Pleegzorg Rotterdam/Zuid-Holland Zuid.
- Stichting Opvoedondersteuning.
- Cardea.
- B.J. Midden-Holland/Rotterdam.

Jeugd-GGZ

- GGZ De Grote Rivieren.
- RIAGG Midden-Holland.

Aanpalende sectoren

- GGD Zuid-Holland Zuid Jeugdgezondheidszorg.
- GGD Zuid-Holland Noord (Rijn-, Duin- en Bollenstreek).
- LWO Leidse Welzijnsorganisatie.
- RMC Zuid-Holland Zuid.
- De Vierstroom/maatschappelijk werk.
- Andreas College
- Walburg College.
- Stichting Meander/multicultureel instituut.
- Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit.
- Regiopolitie Zuid-Holland-Zuid.

Gemeenten

- Gemeente Leiden (Grote Steden Beleid).
- Gemeente Nieuwerkerk aan de IJssel.
- Gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Overig

- SRJV.
- Expertisecentrum Kindermishandeling NIZW.
- Registratiewerkgroep Advies- en Meldpunten Kindermishandeling.

1.9 Rapportage

Het rapport is als volgt opgebouwd:

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de informatiebehoefte van de provincie en de instellingen. Tevens wordt in dit hoofdstuk vastgesteld welke overeenkomstige behoeften de provincie en de instellingen hebben.

Hoofdstuk 3 vervolgens bespreekt het aanbod van informatie. Welke informatie is reeds beschikbaar en op welke wijze?

In hoofdstuk 4 wordt de informatie-uitwisseling behandeld. Hierbij komen de overeenkomsten en verschillen tussen vraag naar en aanbod van informatie aan de orde en wordt gekeken wat de oorzaken zijn van een eventuele mismatch.

Tot slot worden in hoofdstuk 5 conclusies getrokken op basis van het voorgaande en aanbevelingen gedaan voor een betere afstemming van vraag en aanbod met betrekking tot beleidsinformatie in de jeugdzorg.

Waar relevant wordt onderscheid gemaakt naar de verschillende sectoren binnen de jeugdzorg.

2 INFORMATIEBEHOEFTE

2.1 Informatiebehoeften provincie

Zoals eerder genoemd heeft de provincie volgens het Beleidskader Wet op de Jeugdzorg vier verantwoordelijkheden ten aanzien van de jeugdzorg:

1. planning en financiering Bureaus Jeugdzorg (BJZ);
2. planning en contracteren aanbod jeugdhulpverlening;
3. bewerkstelligen aansluiting vraag en aanbod jeugdzorg; en
4. zorgdragen voor aansluiting jeugdzorg op lokaal beleid.

Deze verschillende verantwoordelijkheden leiden tot een brede informatiebehoefte. In de praktijk blijkt dat voor de invulling van genoemde verantwoordelijkheden in veel gevallen dezelfde informatie nodig is. Er bestaat zodoende een algemene informatiebehoefte op verschillende aggregatieniveaus, van landelijk tot lokaal, die nodig is voor de invulling van alle vier bovengenoemde verantwoordelijkheden.

Daarnaast zijn er informatiebehoeften die specifiek verband houden met de afzonderlijke bovengenoemde verantwoordelijkheden. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de informatiebehoeften die de respondenten hebben uitgesproken. Voor de gevallen waarin de provincie informatie nodig heeft voor de vervulling van (een) specifieke rol(len) wordt dit aangegeven.

2.1.1 Algemene informatiebehoefte

De informatie die nodig is voor de invulling van de vier verantwoordelijkheden betreft voornamelijk achtergrondinformatie over jeugdigen zelf en hun problemen c.q. zorgvragen. De benodigde informatieaspecten worden hieronder nader uitgewerkt.

Globale landelijke en provinciale informatie

De respondenten van de provincie geven aan dat zij op landelijk en provinciaal niveau vooral algemene gegevens nodig hebben op een hoog aggregatieniveau. Het gaat dan om:

- globale demografische kengetallen en trends;
- wachtlijstcijfers;
- algemene landelijke en provinciale gegevens over de leefsituatie van jeugdigen wat betreft onderwijs, gezondheid, risicogedrag, armoedeproblematiek, gezinssituatie.

Deze gegevens zijn nodig omdat zij indicatoren kunnen zijn voor de vraag naar jeugdzorg.

Bovendien kan men op deze wijze de situatie in de eigen provincie vergelijken met die van andere provincies en de landelijke situatie.

Meer detailinformatie gewenst op regionaal en gemeentelijk niveau

Bij beleidsmedewerkers van de provincie is er behoefte aan meer gedetailleerde gegevens over jeugdigen op het niveau van regio's en gemeenten. Dit betreft met name de volgende gegevens:

- demografie;
- onderwijssituatie (inclusief taalbeheersing, schoolverzuim, opleidingsniveau, voortijdig schoolverlaten);
- gezondheidssituatie (inclusief gezondheidsbeleving);
- gezinssituatie;
- risicogedrag en -groepen (criminaliteit, drugsgebruik);
- armoedeproblematiek;
- latente en manifeste zorgvragen.

De respondenten geven aan dat het ter vergroting van de bruikbaarheid belangrijk is dat bovenstaande informatie verder wordt uitgesplitst. Door respondenten genoemde subcategorieën zijn:

- leeftijdscategorie;
- geslacht;
- etniciteit (vaak genoemd);
- woonplaats.

Kennis en gedrag jeugdigen inzake jeugdzorg

Verder is bij de provincie behoefte aan informatie op regionaal en gemeentelijk niveau over jeugdigen met betrekking tot hun kennis van en gedrag ten aanzien van de zorg. Daarbij zijn vooral belangrijk:

- de kennis van het zorgaanbod;
- het hulpzoekgedrag (naar wie ga je toe als je een probleem hebt?);
- de mate waarin gebruik gemaakt wordt van de bestaande voorzieningen (inclusief het zogenaamde 'shoppen').

Beleidsstandpunten en -speerpunten van de rijksoverheid

Daarnaast hebben de provinciale beleidsmedewerkers behoefte aan informatie over het beleid van de rijksoverheid ten aanzien van jeugd, zoals wetswijzigingen en speerpunten. Deze hebben uiteraard directe gevolgen voor het door de provincie te voeren beleid.

Behoeftte aan inzichtelijkheid probleemverstrengeling

Ook is er behoefte aan informatie over de mate waarin diverse problemen met elkaar verstrengeld zijn, dat wil zeggen in hoeverre jeugdigen te maken hebben met meervoudige problematiek.

2.1.2 Specifieke informatiebehoeften

Benodigde informatie voor planning en financiering BJZ en voor contracteren aanbod jeugdhulpverlening

Voor het bepalen en beoordelen van het functioneren en de effectiviteit van de jeugdhulpverleningsinstellingen is, naast bovengenoemde informatie, de volgende informatie nodig van de instellingen uit alle sectoren van de jeugdzorg:

- klanttevredenheid;
- productiecijfers;
- wacht- en doorlooptijden instellingen;
- demografie in relatie tot instellingsniveau;
- doelrealisatie en effecten van de zorg;
- kengetallen GGZ;
- kengetallen zorg voor licht verstandelijk gehandicapten;
- kengetallen jeugdhulpverlening/jeugdbescherming;
- werkplannen en jaarverslagen van instellingen;
- bereik van de zorg (hoeveel mensen uit de doelgroep worden bereikt?).

Benodigde informatie voor matchen vraag en aanbod in de jeugdzorg

Om vraag en aanbod op elkaar af te kunnen stemmen dienen uiteraard zowel de vraag als het aanbod duidelijk in kaart gebracht te worden.

Informatie over vraag naar jeugdzorg

Voor een helder beeld van de *vraag* is het van belang dat zowel de daadwerkelijke vraag naar jeugdzorg als de potentiële vraag vastgesteld wordt. Het is daarbij van belang dat latente vragen tijdig gesignaleerd worden, zodat daar door het ontwikkelen van adequaat aanbod op ingespeeld kan worden. Hiervoor is kwalitatieve informatie essentieel.

Het spreekt vanzelf dat gegevens over jeugdigen en hun problematiek (reeds genoemd bij algemene informatiebehoefte) essentieel zijn voor het vaststellen van de vraag naar jeugdzorg.

Behoeft aan kwalitatieve toelichtingen op en identificatie trends bij kwantitatieve informatie

De respondenten geven aan dat kwalitatieve informatie heel belangrijk voor hen is. Daartoe behoren onder andere interpretaties van en toelichting op de kwantitatieve gegevens als kentallen en productiecijfers. Als voorbeelden zijn door respondenten genoemd:

- meervoudige problematiek onder jeugdigen;
- ‘shoppen’, cliënten die een beroep doen op meer dan één instelling;
- eerste signalering van toe- of afnemende problematiek.

Het tijdig ontvangen van dit soort signalen is volgens de respondenten van belang omdat er dan met beleidsmaatregelen op ingespeeld kan worden.

Informatie over aanbod van jeugdzorg

Om een duidelijk beeld van het *aanbod* te verkrijgen is de volgende informatie nodig:

- werkplannen en jaarverslagen van instellingen;
- bezetting, wacht- en doorlooptijden instellingen.

Informatie ten behoeve van afstemmen vraag en aanbod

Teneinde vervolgens vraag en aanbod op elkaar af te kunnen stemmen, heeft de provincie de volgende informatie nodig:

- klanttevredenheid;
- doelrealisatie/effecten van de zorg;
- bereik van de zorg.

Mede verantwoordelijkheid aansluiting jeugdzorg op lokaal beleid

Om invulling te geven aan de medeverantwoordelijkheid voor het lokaal jeugdbeleid heeft de provincie behoefte aan inzicht in de gemeentelijke jeugdbeleidsplannen. Hiertoe dient structureel overleg plaats te vinden met de afzonderlijke gemeenten en jeugdzorginstellingen over de status van de jeugdzorg op lokaal niveau.

2.1.3 Gewenste frequentie informatievoorziening

Hoge frequentie informatie-uitwisseling geen vereiste

De respondenten geven aan dat het bij de informatie-uitwisseling vooral van belang is dat ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen. Afhankelijk van de soort informatie zou de frequentie van informatie-uitwisseling kunnen verschillen. Respondenten hebben de volgende frequenties genoemd:

- demografische gegevens (bijvoorbeeld Jeugdrapportage): 1x per 2 jaar;
- uitgebreide wacht-, productiecijfers, jaarplannen en budgetten instellingen: 1x per jaar;
- kwalitatieve toelichtingen op cijfers instellingen: 1x per jaar;

- kwalitatieve uitwisseling praktijkervaringen: 1x per kwartaal;
- informatie over wet- en regelgeving: doorlopend.

Gemeenten zoeken informatie voor opstellen lokaal jeugdbeleid

De gemeenten ontvangen ten behoeve van het opstellen van hun eigen jeugdbeleid de jaarverslagen van de jeugdinstanties binnen hun gemeentegrenzen. Daarnaast maken zij gebruik van aanvullende informatie zoals van de provincie, het CBS en het Rijk. Hiermee worden de informatiebehoeften van de gemeenten grotendeels ingevuld. Witte vlekken in de informatievoorziening bevinden zich in de kwalitatieve toelichtingen op de nu gepubliceerde cijfers.

De informatiebehoeften van de geïnterviewde gemeenten komen inhoudelijk overeen met die van de provincie en instanties voor zover het de ontwikkelingen op het terrein van jeugdbeleid en -zorg aangaat. Om deze reden en omwille van leesbaarheid zullen gemeenten in dit hoofdstuk alleen separaat genoemd worden als hun meningen en/of behoeften afwijken van die van de instanties of provincie.

2.2 Informatiebehoefte instellingen

In tegenstelling tot de provincie, die zich een beeld wil vormen van de situatie in de provincie als geheel en de drie regio's (Noord, Midden en Zuid), hebben instellingen meer behoefte aan lokale informatie die van toepassing is op hun werkgebied. Hieronder worden de informatiebehoeften van de instellingen nader toegelicht.

Landelijke en provinciale trends interessant als achtergrond

Voor instellingen zijn landelijke en provinciale trends met name interessant voor een vergelijking met de ontwikkelingen in de eigen regio. Voor de dagelijkse praktijk en toepasbaarheid in dagelijks beleid zijn deze gegevens minder van belang.

Gegevens op een hoog aggregatieniveau waar alle instellingen behoefte aan hebben zijn globale landelijke en provinciale kengetallen en trends op het gebied van:

- demografie (onder andere ontwikkeling naar leeftijdsgroepen, geslacht, etniciteit);
- gezins-/leefsituaties jeugdigen en ouders/verzorgers;
- onderwijs (onder andere soorten opleiding, schoolverzuim en -uitval).

Regionale en lokale (detail)informatie van groot belang

Alle instellingen geven aan dat door de sterke regionale of lokale focus van de werkzaamheden binnen hun instelling de ontwikkelingen en trends ten aanzien van de jeugd op regio-

naal en lokaal niveau van groot belang zijn. Hierbij geven vooral respondenten uit het maatschappelijk werk aan dat een uitsplitsing van de informatie tot op buurtniveau gewenst is.

Respondenten noemen als belangrijkste informatieaspecten:

- demografie (onder andere geslacht, leeftijd, etniciteit);
- woonplaats en -buurt;
- gezins- en leefsituatie;
- onderwijs (onder andere soort onderwijs, uitvalpercentages, uitval redenen);
- cijfers van in-, uit- en doorstroom instellingen (inclusief aantal herhalingsbezoeken);
- manifeste en latente zorgvragen;
- aard geconstateerde en behandelde problematieken;
- beheersing Nederlandse taal (jeugdigen en ouders/opvoeders).

Behoefte aan trendinformatie als toelichting op kengetallen

Naast de kengetallen geven alle respondenten aan behoefte te hebben aan trendinformatie om bij het opstellen van het beleid voor de instelling te kunnen anticiperen op de maatschappelijke ontwikkelingen. Als belangrijke trendgegevens zijn door respondenten genoemd:

- latente en manifeste probleemgebieden;
- effectmetingen van toegepaste behandelmethodieken per probleemveld;
- onderwijsontwikkelingen naar etniciteit;
- criminaliteitscijfers naar leeftijdsgroepen;
- ongehuwde moeders naar leeftijd en etniciteit;
- groepsvorming jeugdigen en verhouding hierbij tot andere gemeenten.

Kwalitatieve toelichting op kengetallen en trendinformatie gewenst

Een meerderheid van de respondenten geeft aan dat voor de uitvoering van hun werkzaamheden kwalitatieve toelichtingen op kengetallen uitermate belangrijk is waar het gaat om het aanbrengen van nuanceringen of het geven van verklaringen voor opvallende ontwikkelingen.

Ontbreken gegevens Rotterdam en Den Haag als gemis ervaren

Voor de respondenten van instellingen die onder de rook van Rotterdam of Den Haag actief zijn, geven aan het ontbreken van kengetallen en trends over deze regio's als een gemis te ervaren. De ontwikkelingen in deze stadsregio's hebben grote invloed op de ontwikkelingen waar zij in hun dagelijkse werkzaamheden mee te maken krijgen. De betreffende informatie is wel in de stadsprovincies aanwezig. Rotterdam heeft hiervoor haar Jeugdmonitor en de regio Haaglanden een registratiesysteem voor de hele stadsprovincie.

Duidelijke prioriteitstelling van provincie inzake jeugdbeleid gewenst

Bij de meerderheid van de respondenten blijkt het niet duidelijk te zijn wat het speerpuntenbeleid of prioriteitenstelling van de provincie op dit moment is. In de huidige situatie is dit ook niet noodzakelijk, omdat alleen de jeugdhulpverlening nu direct onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt. De andere sectoren vallen rechtstreeks onder een ministerie. Echter, ook vier respondenten uit de jeugdhulpverlening zeggen nog steeds niet te weten wat de prioriteiten van de provincie zijn. Dit is opmerkelijk aangezien de provincie wel een provinciaal beleidskader publiceert alsmede regiovisies, waarin de doelen uit dat beleidskader regionaal gespecificeerd worden.

Deze respondenten vinden weliswaar dat zijzelf het lokale beleid voor de instelling dienen te bepalen, maar wensen hierbij wel richting te krijgen van de provincie in de vorm van focusgroepen of -gebieden.

Productiecijfers, zorgvraagtrends en effectmetingen belangrijke managementinformatie

Op instellingsniveau zijn ten aanzien van het organiseren en aansturen van de dagelijkse gang van zaken voor de respondenten de volgende cijfers van belang:

- cijfers van in-, uit- en doorstroom (inclusief aantal herhalingsbezoeken);
- manifeste en latente zorgvragen;
- aard geconstateerde en behandelde problematieken;
- effectmetingen en klanttevredenheid.

Het betreft hier een verdere uitsplitsing naar instellingsniveau van de kengetallen waar ook op regionaal en lokaal niveau om gevraagd wordt.

Uitwisseling cliëntgegevens van belang op niveau van directe hulp- en zorgverlening

De respondenten die zich direct met zorg- en hulpverlening bezighouden op cliëtniveau hebben specifieke behoefte aan de cliëntdossiers met onder andere de volgende informatie:

- persoonsgegevens;
- justitieel verleden;
- medische gegevens;
- voortraject;
- aard van de problematiek.

Frequentie informatie-uitwisseling afhankelijk van soort gegevens

Alle respondenten geven aan dat het bij de informatie-uitwisseling vooral van belang is dat ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen. Afhankelijk van de soort informatie zou de frequentie van informatie-uitwisseling kunnen verschillen. Respondenten hebben de volgende frequenties genoemd:

- demografische gegevens (bijvoorbeeld Jeugdrapportage): 1x per jaar;

- uitgebreid overzicht latente en manifeste zorgvraag, wacht- en productiecijfers instellingen: 1x per jaar;
- kwalitatieve toelichtingen op jaarcijfers: 1x per jaar;
- kwalitatieve uitwisseling praktijkervaringen: 1x per kwartaal;
- wettelijke informatie: op moment dat instellingen invloed kunnen uitoefenen en beslismomenten;
- cliëntdossiers: doorlopend.

2.3 Analyse informatiebehoeften

In voorgaande paragrafen zijn de informatiebehoeften van de provincie en de instellingen apart behandeld. Op grond van deze informatie worden in deze paragraaf de overeenkomsten en verschillen in de informatiebehoeften behandeld.

Provincie en instellingen leggen beide prioriteit bij lokale informatie

De respondenten van de provincie en de instellingen zeggen beide dat lokale informatie over de jeugd voor het uitvoeren van hun werkzaamheden het belangrijkste is. Dit wordt door enkele respondenten van instellingen ook wel aangeduid als “*de managementinformatie voor de dagelijkse bedrijfsvoering*”. De als belangrijk aangeduide informatie betreft:

- demografische kerncijfers en trends op lokaal niveau;
- dekking van zorgvraag en probleemgebieden;
- identificatie risicogroepen;
- gezins- en leefsituatie jongeren;
- resultaten verleende zorg (bijvoorbeeld effectmetingen en klanttevredenheid verleende zorg);
- productiecijfers instellingen.

Verder hebben zowel provincie als instellingen behoefte aan toelichtingen op de kwantitatieve gegevens. Het gaat hierbij om interpretatie van de cijfers en het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingen die nog niet in de cijfers zijn verwerkt maar in het veld wel al merkbaar zijn.

Provincie en instellingen beide behoefte aan globale informatie op hoog aggregatieniveau

De respondenten van provincie en instellingen geven beide aan dat informatie op landelijk en provinciaal niveau globaal dient te zijn. Deze gegevens dienen vooral voor het voeling houden met de landelijke ontwikkelingen en voor het vaststellen of en in hoeverre de eigen regio of omgeving zich conform de landelijke of provinciale trends ontwikkelt.

Productiecijfers instelling voor provincie en instellingen belangrijke managementinformatie

Respondenten van provincie en instellingen geven aan dat de cijfers betreffende in-, uit- en doorstroom voor hen van belang zijn, evenals productiecijfers aangaande behandelde soorten problematiek en gebruikte methodieken. De instellingen zullen deze informatie gebruiken voor het aansturen van de eigen organisatie, waar de provincie deze informatie gebruikt voor het aanpakken van de wachtlijstenproblematiek en het opstellen van provinciaal beleid. Dezelfde informatie wordt dus voor meerdere doeleinden ingezet.

Gewenste frequentie informatie-uitwisseling verschilt

Alle respondenten, provincie en instellingen, hebben ongeveer een gelijke behoefte aan frequentie van informatie-uitwisseling. Als het gaat om praktische gegevens als latente en manifeste zorgvragen, wacht- en productiecijfers is één keer per jaar voldoende. De wensen lopen uiteen waar het gaat om informatie aangaande wettelijke bepalingen of gegevens op cliëntniveau. De respondenten van instellingen wensen aangaande wettelijke verplichtingen relevante informatie te ontvangen over en op de momenten dat zij zelf invloed kunnen uitoefenen op de totstandkoming van de wet en wanneer welke wet van kracht wordt. De provincie zou dan meer het proces van de hele wets- en beleidsontwikkeling dienen te volgen. Op cliëntniveau dient volgens de respondenten van instellingen een informatiestroom aanwezig te zijn die afhankelijk is van de situatie en niet is gebonden aan een vast tijdsplan.

In het volgende hoofdstuk zal op dezelfde wijze als bij de informatiebehoeften in dit hoofdstuk gekeken worden naar het huidige informatieaanbod bij de provincie en de instellingen.

3 INFORMATIEAANBOD

3.1 Beschikbare informatie bij provincie

Er bestaat reeds een gestage informatiestroom over jeugd en jeugdzorg vanuit diverse instanties naar de provincie. De beleidsmedewerkers van de provincie gebruiken een veelheid aan informatiebronnen, die sterk van elkaar verschillen qua frequentie, vorm, inhoud en bruikbaarheid.

Onderstaande tabel geeft de beschikbare informatie weer. Tevens wordt aangegeven op welk niveau de informatie benodigd is en uit welke bron de informatie voornamelijk geput wordt. In de kolom 'opmerkingen' worden opmerkingen van respondenten vermeld.

Tabel 3.1: Beschikbaarheid informatie naar niveau en bron¹.

Soort gegevens	Beschikbaarheid	Benodigd niveau	Bron(nen)	Sector	Opmerkingen
Wachttijstinformatie	Goed	Instelling	P.I. ² & P.S.J.	Alle sectoren	
Kengetallen jeugdhulpverlening/jeugdbescherming	Goed	Instelling	P.S.J., Instellingen	Jeugdhulpverlening, jeugdbescherming	
Klanttevredenheid	Redelijk	Instelling	P.I., jaarverslagen	Alle sectoren	
Productiecijfers	Redelijk	Instelling	P.I., pc-cyclus, jaarverslagen	Alle sectoren	Nog geen volledige consensus over definities
Wacht- en doorlooptijden instellingen	Redelijk	Instelling	P.I., wachttijstinformatie	Alle sectoren	
Demografie en populatiegegevens	Matig	Instelling	Instellingen, algemene bronnen (bijv. CBS)	Alle sectoren	Registratie slecht gevuld

¹ Beschikbaarheid verwijst in dit verband naar het oordeel van respondenten over de mate waarin de benodigde gegevens beschikbaar zijn.

² P.I.= Project Prestatie Indicatoren.

Vervolg tabel 3.1

Soort gegevens	Beschikbaarheid	Benodigd niveau	Bron(nen)	Sector	Opmerkingen
Gezins- en leef-situatie jeugdigen	Matig	Regionaal	GGD Jeugd-enquête, algemene bronnen	Alle sectoren	
Trends (risicogroepen, hulpzoekgedrag, kennis van aanbod, voorzieningengebruik, gezondheidsbeleving)	Matig	Regionaal	GGD jeugd-enquête, werkgroep regiovisie, media	Alle sectoren	Voornamelijk kwalitatief ³ , geen vaste frequentie
Aard en omvang problematiek (inclusief probleemverstrengeling en meer-voudige problematiek)	Matig	Lokaal	GGD jeugd-enquête, media	Alle sectoren	Voornamelijk kwalitatief, geen vaste frequentie
Doelrealisatie/effecten van de zorg	Slecht	Instelling	P.I., jaarverslagen	Alle sectoren	Geen onafhankelijke evaluaties. Sinds kort wel afspraken over gebruik zelfde itemlijst
Kengetallen GGZ	Slecht	Instelling	Zorgverzekeraars, GGZ-instellingen	Jeugd GGZ	Alleen beschikbaar voor Z-H-Midden, in Noord en Zuid is GGZ niet geïntegreerd met BJZ
Kengetallen zorg voor licht verstandelijk gehandicapten	Slecht	Instelling	Zorgverzekeraars, LVG-instellingen	Jeugd LVG	Niet geïntegreerd in BJZ, eenduidige definitie van wat lichtverstandelijk gehandicapt is ontbreekt

Lang niet alle informatie is dus beschikbaar.

Kengetallen jeugdhulpverleningsinstellingen voldoende beschikbaar

De kengetallen (dit betreft dan managementinformatie zoals wacht- en doorlooptijden, productiecijfers en dergelijke) van de meeste instellingen die nu al onder de Wet op de Jeugdhulpverlening vallen, zijn redelijk tot goed beschikbaar. De provincie ontvangt van hen ook werkplannen, jaarverslagen en gegevens uit de Planning & Controlcyclus.

Kengetallen GGZ en licht verstandelijke gehandicapten onvoldoende beschikbaar

De kengetallen van de GGZ-instellingen en de zorginstellingen voor licht verstandelijk gehandicapten (LVG) zijn in onvoldoende mate beschikbaar. Bij beide typen instellingen speelt

³ De GGD Jeugdenquête is kwantitatief onderzoek, maar is slechts eenmalig uitgevoerd.

het probleem dat zij niet geïntegreerd zijn in het Bureau Jeugdzorg. Een uitzondering hierop vormt het RIAGG in Zuid-Holland-Midden, die geïntegreerd is met het BJZ.

De GGZ instellingen leveren hun informatie voornamelijk aan de zorgverzekeraars en niet aan de provincie.

Bij de registratie van gegevens van de zorginstellingen voor licht verstandelijk gehandicapten is het probleem dat er geen eenduidige definitie is van het begrip “licht verstandelijk gehandicapt”.

Gegevens doelrealisatie onvoldoende beschikbaar

De respondenten van jeugdhulpverleningsinstellingen merken op dat doelrealisatie weliswaar opgenomen zal worden in de itemlijst van de Prestatie Indicatoren, maar dat dit onvoldoende basis biedt om de effectiviteit en doeltreffendheid van de zorg vast te stellen. Daarvoor is een onafhankelijke evaluatie nodig. Tevens dient hierbij opgemerkt te worden dat tot op heden de Prestatie Indicatoren alleen door jeugdhulpverleningsinstellingen worden ingevuld.

Demografie onvoldoende beschikbaar

Populatiegegevens over jeugdigen, zowel op lokaal niveau als op dat van de instellingen, zijn onvoldoende beschikbaar. Met name het veld etniciteit is niet altijd gevuld in de registratiesystemen, enerzijds vanwege een aarzeling bij sommige instellingen dit te registreren, anderzijds wegens definitieproblemen. Daarnaast ontbreken vaak kruistabellen van verschillende kenmerken.

Informatie over jeugdigen versnipperd en niet structureel beschikbaar

Belangrijke informatie over jeugdigen in de provincie Zuid-Holland, bijvoorbeeld risicogroepen, hulpzoekgedrag, kennis van aanbod, voorzieningengebruik, gezondheidsbeleving en de aard en omvang van de problematiek bereikt de provincie niet op structurele basis. Deze informatie haalt de provincie uit algemene bronnen zoals onderzoeksrapporten, de media, ontvangen correspondentie (bijvoorbeeld middels een ontvangen brief of e-mail) en bijeenkomsten met de zorginstellingen. De eerste signalen dat een bepaalde problematiek toeneemt of dreigt toe te nemen komt altijd mondeling of schriftelijk zonder cijfermatige onderbouwing. De kwantitatieve onderbouwing komt meestal een tijd later, als de problematiek zich al voordoet. Het tijdig ontvangen van signalen is van belang omdat er dan met beleidsmaatregelen op ingespeeld kan worden. Er is echter geen structureel kanaal waar dit soort informatie met vaste frequentie doorheen komt. Dit maakt het lastig om te beoordelen hoe groot problematiek is en brengt het gevaar met zich mee van een houding als ‘geen nieuws is goed nieuws’.

Project Prestatie Indicatoren zal deel informatiebehoefte invullen

Respondenten verwachten dat met het project Prestatie Indicatoren de informatiebehoefte die er is op het gebied van managementinformatie, bijvoorbeeld productiecijfers en effectiviteit van de hulpverleningsinstellingen, verder wordt ingevuld.

3.2 Beschikbare informatie bij instellingen

Gebruik groot aantal verschillende cliëntregistratiesystemen

Zoveel instellingen als er zijn, zoveel verschillende registratiesystemen worden er gebruikt. De instanties, politie en GGZ hebben binnen de eigen organisatie éénzelfde cliëntregistratiesysteem. De overige instellingen werken met verschillende programma's uiteenlopend van door softwarebedrijven ontwikkelde systemen tot eigen Access-databases en schriftelijke registraties waarbij de aanwezigheid van cliënten door groepsleiders wordt geturfd.

Binnen de jeugdhulpverlening worden ook vele cliëntregistratieprogramma's gebruikt. Om deze toch vergelijkbaar te maken zijn er richtlijnen opgesteld waaraan cliëntregistratieprogramma's moeten voldoen. Het Handboek Bron & Beleid⁴ formuleert deze richtlijnen alsmede een aantal basisvelden, die elk registratieprogramma dat door jeugdhulpverleningsinstellingen gebruikt wordt zou moeten bevatten.

Deze basisvelden omvatten:

1. verstrekingspunt (gegevens over het punt binnen de organisatie dat de gegevens verstrekt);
2. bestandschrijving (indeling van het bestand);
3. jeugdzorgorganisatie (met name adresgegevens);
4. zorgeenheid (met name adresgegevens + type zorgeenheid);
5. verzorgingsgebied (gegevens over welke regio's tot het verzorgingsgebied van de zorg eenheid behoren);
6. jeugdige* (geslacht, geboortedatum, geboorteland jeugdige en ouder(s));
7. start/einde zorg* (data aanmelding, aanvang en beëindiging zorg, alsmede gegevens over de verwijzingsinstantie, numeriek deel van postcode en woonplaats jeugdige, leefsituatie en aard problematiek);
8. plaatsing* (data aanmelding en plaatsing en gegevens over plaatser);
9. gebruiker van stelsel* (gegevens over zorgverlening door preventieve zorg eenheden);
10. capaciteit* (toegekende capaciteit).

⁴ Handboek Bron & Beleid 2000 - 2001: Registratie Jeugdhulpverlening, 2000 SRJV, Utrecht.

Velden met een asteriks (*) hoeven niet door alle typen zorgseenheden te worden geregistreerd. Zo hoeft een preventieve zorgseenheid geen gegevens over jeugdigen en capaciteit te registreren.

Hoewel de bovenstaande velden formeel alleen door jeugdhulpverleningsinstellingen hoeven te worden geregistreerd, wordt feitelijk ook door veel instellingen uit andere jeugdzorgsectoren een groot deel van deze velden geregistreerd. Zie bijlage 2 voor een overzicht van geregistreerde informatieaspecten.

De verschillende cliëntregistratieprogramma's die door de geïnterviewde instellingen worden gebruikt zijn in tabel 3.2 weergegeven. Tevens is vermeld wat de hoofdvelden van het registratieprogramma zijn. Indien de hoofdvelden overeenkomen met de basisvelden die vermeld zijn in het Handboek Bron & Beleid⁵ wordt in de tabel vermeld "Basisvelden B&B".

Tabel 3.2 Gehanteerde cliëntregistratieprogramma's⁶.

Organisaties die programma gebruiken	Registratieprogramma	Hoofdvelden programma
<i>Jeugdbescherming</i>		
- Raad voor de Kinderbescherming	KIS (ISIS-systeem)	Basisvelden B&B
<i>Jeugdhulpverlening</i>		
- Pleegzorg Rotterdam/Zuid-Holland Zuid; Pleegzorg Den Haag/Zuid-Holland Noord	PPS	Basisvelden B&B
- Stichting opvoedondersteuning	ROTS	Basisvelden B&B, registratie kortlopende projecten
- Stichting Opvoedondersteuning	NIZW Systeem	Basisvelden B&B, langlopende projecten
- BJ Midden Holland; Cardea	Care4	Basisvelden B&B
<i>Jeugd GGZ en Jeugd LVG</i>		
- Riagg Midden-Holland, GGZ De Grote Rivieren	Prisma	Basisvelden B&B
- GGZ De Grote Rivieren	APZ-systeem	Basisvelden B&B
- RIAGG Midden-Holland	Cliëntkaarten en dossiers	Cliëntgegevens jeugdige o.b.v. individuele casuïstiek

⁵ Idem.

⁶ Gemeenten, SRJV, Raad voor de Kinderbescherming, Expertise centrum Kindermishandeling (NIZW) en Registratiewerkgroep Advies- en Meldpunten Kindermishandeling zijn niet opgenomen in de tabel aangezien zij geen cliënten en cliëntregistratie hebben.

Vervolg tabel 3.2

Organisaties die programma gebruiken	Registratieprogramma	Hoofdvelden programma
<i>Aanpalende sectoren</i>		
- GGD Zuid-Holland Noord (incl. Rijn-, Duin- en Bollenstreek); Maatschappelijk werk/De Vierstroom	Regas	Basisvelden B&B
- Maatschappelijk werk/De Vierstroom	Into-Regas (binnenkort geïmplementeerd)	Basisvelden B&B
- Zorg Advies Teams Leiden e.o.	Rappel	Basisvelden B&B
- Stichting Meander	Lotus Notes	Uren- en activiteiten-registratie
- Leidse Welzijnsorganisatie (LWO)	Cliëntkaarten en dossiers	Cliëntgegevens jeugdige o.b.v. individuele casuïstiek
- GGD Zuid-Holland Noord (Rijn-, Duin- & Bollenstreek)	JIS resp. Prevalent	Contactregistratie resp. Cliëntregistratie
- GGD Zuid-Holland Zuid	Cliëntkaarten en -dossiers	Individuele casuïstiek
- Walburgcollege	Leerlingdossiers	Individuele casuïstiek
- Andreascollège	Schoolvak 5	Leerling registratie
- RMC Zuid-Holland Zuid (Da Vinci College)	Noise	Basisvelden B&B
- RMC Zuid Holland Zuid	Access database eigen ontwerp	Casuïstiek per behandelde leerling
<i>Overige</i>		
- Arrondismentaal Platform Jeugdcriminaliteit	COMPAS	Cliëntgegevens t.b.v. justitieel proces
- Regiopolitie Zuid-Holland	Bedrijfsprocessysteem	Cliëntgegevens t.b.v. justitieel proces

Van bovengenoemde systemen staan alleen Care4 en Rots ook in het Handboek Bron & Beleid 2000-2001 van de SRJV⁷ vermeld. Dit Handboek is echter ook alleen bedoeld voor jeugdhulpverleningsinstellingen. Het is dus logisch dat niet alle van bovengenoemde systemen er in staan vermeld.

Wel registratie gegevens basisvelden Bron&Beleid, maar niet compatibel met andere systemen

In het *Handboek Bron & Beleid* staat vermeld welke gegevens jeugdzorgorganisaties verplicht zijn aan te leveren en op welke wijze dit moet gebeuren.

⁷ Stichting Registratie Jeugd Voorzieningen.

Tweederde van de respondenten van hulpverleningsinstellingen geeft aan dat zij in hun registratiesysteem de basisvelden Bron & Beleid kunnen vastleggen. Vaak echter kunnen zij deze gegevens (nog) niet digitaal doorgeven aan de SRJV, omdat hun systeem deze functionaliteit niet biedt of ze niet weten hoe dit zou moeten.

De respondenten uit overige sectoren hebben geen leveringsplicht naar de SRJV en zodoende niet de verplichting de basisvelden te registreren.

Informatiseringproblemen bij gegevensanalyses

Enkele respondenten geven aan dat zij met hun eigen systeem niet alle gewenste analyses en uitdraaien van kruistabellen kunnen maken. Belangrijkste knelpunten zijn:

- er zijn verouderde systemen zonder functionaliteit voor maken van analyse of totaaluitdraaien;
- er ontbreekt deskundigheid binnen de instelling om gegevens uit systeem te halen;
- de cliëntregistratie vindt schriftelijk plaats.

De verouderde systemen en het ontbreken van deskundigheid zijn naar de mening van veel respondenten een kwestie van geld. Ze geven aan geen budgettaire ruimte te hebben om een nieuw systeem te ontwikkelen en te implementeren of een systeembeheerder aan te nemen. Daarnaast zeggen veel respondenten dat zij naast de registratie in de systemen ook veelal schriftelijke cliëntdossiers bijhouden voor verdere detailinformatie over de cliënt en de cliëntcontacten. Bij de dagelijkse werkzaamheden met de betreffende cliënt vormt het dossier een belangrijke informatiebron, maar doordat het individuele stukken zijn, is het moeilijk ze te sommeren en op totaalniveau te analyseren.

Instellingen gebruiken vele informatiebronnen

Voor het verzamelen van de voor hun werk noodzakelijke informatie gebruiken de instellingen een veelheid aan informatiebronnen. De volgende bronnen zijn genoemd:

Informatiebron	Soort informatie	Binnen
Cliëntcontacten/eigen registratieprogramma	Cliëntgegevens individueel, productiecijfers	Alle sectoren
Gemeenten (onder andere bevolkingsregister)	Lokale demografische gegevens	Jeugdhulpverlening, aanpalende sectoren
GGD jeugdenquête	Jeugd en gezondheid	Alle sectoren
Informele contacten tussen instellingen	Kwalitatieve informatie nieuwste trends en ontwikkelingen	Alle sectoren
Provincie	Beleidsrichtlijnen, informatie aangaande projectsubsidie	Alle sectoren

Informatiebron	Soort informatie	Binnen
Rijksoverheid (CBS, SCP en afdelingen niet-gedecentraliseerde beleidsterreinen OCW)	Landelijke en provinciale statistische informatie, wet- en regelgeving en beleidsrichtlijnen	Alle sectoren
Samenwerkingsverbanden	Cliëntgegevens individueel, productie-cijfers, kwalitatieve informatie aangaande trends en ontwikkelingen	Alle sectoren
Werkgroepen en overlegorganen	Kwalitatieve informatie aangaande trends in beleid en maatschappelijke ontwikkelingen	Alle sectoren

Frequentie van gebruik informatiebron loopt uiteen

Informatiebronnen voor algemene informatie, zoals rijksoverheid en de GGD jeugdenquête, worden veelal alleen gebruikt als er nieuwe beleids- en actieplannen gemaakt moeten worden. Respondenten geven aan dat dit ongeveer één keer per jaar is.

De meer persoonsgebonden informatiebronnen voor kwalitatieve informatie worden veel vaker gebruikt. Dit kan zijn in de periodieke overlegorganen, maar vaak ook door persoonlijke contacten die men heeft door bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden. Deze informatiebronnen worden gebruikt wanneer nodig, variërend van dagelijks tot eens in de paar maanden. Behalve voor de vaste overlegorganen zijn hier geen frequenties voor aan te geven.

4 INFORMATIE-UITWISSELING

4.1 Algemeen

Rol provincie gezien als financier jeugdzorg

Naar de mening van een meerderheid van de respondenten van jeugdhulpverleningsinstellingen en instellingen uit aanpalende sectoren heeft de provincie primair de rol van financier van de provinciale jeugdzorg. Daarnaast noemen enkele respondenten het opzetten van de Bureaus Jeugdzorg als een provinciale taak. Volgens een meerderheid van de respondenten heeft de provincie geen inhoudelijke en beleidsmatige taken op praktisch gebied aangaande de jeugdzorg en jeugdhulpverlening.

Zoals eerder gemeld vallen de geïnterviewde instellingen uit de sectoren jeugd-GGZ, jeugd-LVG, GGD en Jeugdbescherming momenteel niet onder de verantwoordelijkheid van de provincie.

Afleggen verantwoording voor beleid volgens instellingen reden informatie-uitwisseling

Een derde van de respondenten uit alle sectoren geeft aan zelden tot nooit een inhoudelijke of beleidrelevante informatievraag van de provincie te ontvangen. De informatie-uitwisseling die plaatsvindt is veelal in het kader van de Planning & Controlcyclus. Mede hierdoor denkt een meerderheid van de geïnterviewde instellingen dat de reden voor de informatie-uitwisseling met de provincie gebaseerd is op het afleggen van verantwoording voor gevoerd beleid aan de subsidieverstrekker en niet voor (inhoudelijke) beleidsontwikkeling.

We kunnen constateren dat het doel van de informatielevering bij veel instellingen onduidelijk is.

Instellingen leveren productiegegevens aan provincie

Volgens de respondenten uit de jeugdhulpverlening, die wel eens een verzoek om informatie hebben ontvangen, blijft de informatievraag van de provincie beperkt tot de jaarlijkse formulieren en vragen in het kader van de Planning & Controlcyclus. Verder zegt een aantal respondenten capaciteitsgegevens aan te leveren in het kader van het project Prestatie Indicatoren. Doordat respondenten geen aanvullende informatievragen krijgen leveren zij niet meer dan de gevraagde productiecijfers.

Kwalitatieve informatie-uitwisseling gedurende verschillende overlegorganen

De respondenten die zitting hebben in de Werkgroepen Regiovisie of anderszins in overlegorganen participeren geven aan via deze weg meer kwalitatieve informatie te delen met collega-instellingen.

Als kwalitatieve informatie is door respondenten genoemd:

- niet-meetbare lokale ontwikkelingen, bijvoorbeeld lokale groepsvorming van jongeren;
- effecten van toegepaste behandelmethodieken en methoden van aanpak van probleemgebieden;
- overdracht van cliëntinformatie op individueel niveau.

Erkenning belang Jeugdrapportage 2000 als ambtelijk stuk

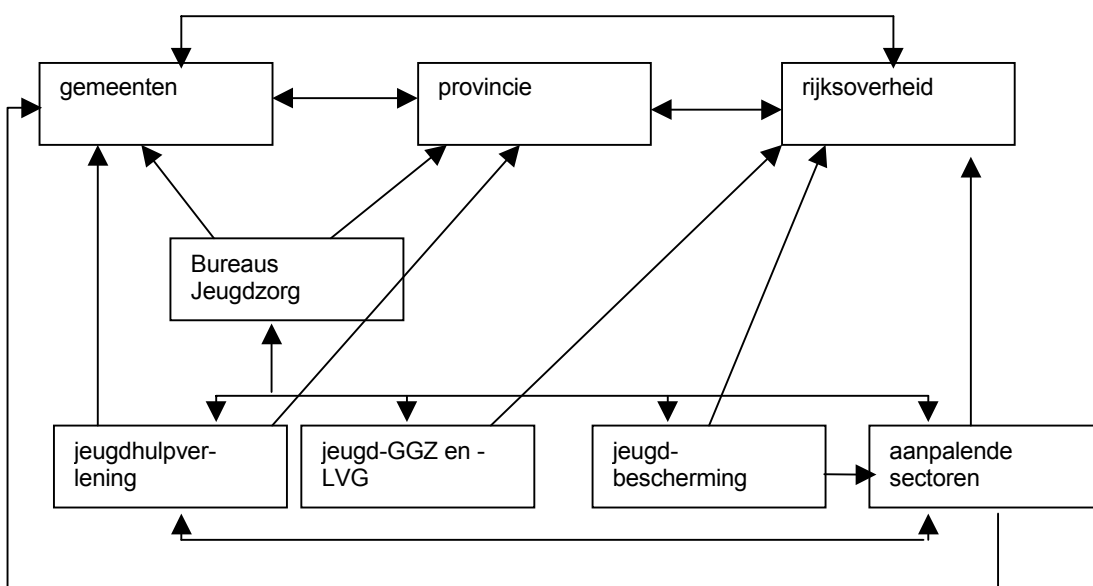
Ondanks de kritiek die er vanuit de instellingen is geweest op de praktische toepasbaarheid van de Jeugdrapportage 2000 wordt door de meeste respondenten het belang van het document onderkend als middel voor agenda-setting van de jeugdzorg en jeugdhulpverlening. Daarnaast geeft een meerderheid van de respondenten aan dat een bredere eigen oriëntatie op de globale landelijke ontwikkelingen op het gebied van jeugd en jeugdzorg wel van belang is voor de uitvoering van het eigen werk.

4.2 Beleidsinformatiestromen

De verschillende (huidige) informatiestromen tussen de sectoren op basis waarvan de provincie zijn beleid formuleert, zijn in onderstaande figuur in kaart gebracht. De figuur geeft derhalve enkel de door de provincie en lokale en centrale overheid ontvangen informatie weer op basis waarvan jeugdbeleid ontwikkeld wordt.

De pijlen geven de richting van de informatiestroom aan. Een dubbele pijl geeft daarbij aan dat er beleidsinformatie wordt ontvangen uit en verstrekt aan de betreffende sector.

Figuur 4.1: Beleidsinformatiestromen.

De overheden (rijk, provincie en gemeenten) wisselen onderling beleidsinformatie uit bestaande uit wet- en regelgeving, beleidsrichtlijnen en -speerpunten. De Bureaus Jeugdzorg leveren aan de provincie de beleidsinformatie omtrent onder andere zorgvragen en wachtlijsten. Daarnaast onderhouden de Bureaus Jeugdzorg als in- en toeleider van cliënten naar de zorg de contacten met de verschillende sectoren.

De jeugdhulpverlening ressorteert direct onder de provincie en levert hiervoor informatie ter verantwoording van het gevoerde eigen beleid aan. Daarnaast voert de jeugdhulpverlening ondersteund door de gemeente ook lokale projecten uit. De jeugd-GGZ en -LVG, jeugdbescherming en aanpalende sectoren ressorteren direct onder één van de ministeries.

De GGD (ook aanpalende sector) valt ook onder het gemeentelijk beleid. Daarnaast werken bijvoorbeeld onderwijs en GGD (aanpalende sectoren) op aspecten nauw samen met de jeugdhulpverlening op het gebied van leerlingbegeleiding.

4.3 Onduidelijkheden en knelpunten

Verskillende definities van indicatoren provincie-instellingen en instellingen onderling

Een meerderheid van de respondenten geeft aan problemen te ondervinden bij het invullen van de formulieren inzake de Planning & Controlcyclus. De definities van indicatoren die op de formulieren gebruikt worden sluiten in sommige gevallen niet aan bij de dagelijkse praktijk of de door de instelling gehanteerde definities van aspecten. Hierdoor vergt de rapportage soms enig “creatief boekhouden”.

Geen of weinig concrete informatie vraag vanuit provincie aan instellingen

Een derde van de respondenten geeft aan nooit een informatie vraag vanuit de provincie te ontvangen. Het betreft hier een gemeente en instellingen die werkzaam zijn op de terreinen justitie, maatschappelijk werk en onderwijs.

De overige respondenten geven aan dat de informatie die zij aan de provincie verstrekken geregeld is via uitvoeringsovereenkomsten en subsidieregelingen. Hierbij stelt de provincie volgens de respondenten niet altijd heldere eisen aan de inhoud van de rapportage.

“De provincie vraagt om informatie over onze werkzaamheden van dat jaar. Aan ons dan om te bepalen wat dat moet zijn.”

Slechts één van de respondenten geeft aan dat de provincie dit jaar om een toelichting op zijn jaarrapportage heeft gevraagd. Hiervoor is de betreffende respondent naar het provinciehuis gekomen. Hij was tevreden over het gesprek en vond dat de provincie inhoudelijk goede vragen stelde. Het is hem echter onduidelijk wat er met zijn informatie is gedaan.

Regio- en districtsgrenzen sluiten niet aan bij praktijk en op elkaar

Een kwart van de respondenten geeft aan dat de regio- en districtsgrenzen waar de provincie en instanties mee werken niet overeenstemmen met elkaar en niet afgestemd zijn op de praktijk. Zo heeft de politie een eigen districtsindeling, werkt de provincie met de provinciale indeling zonder de grootstedelijke regio's en hebben instellingen hun eigen lokale focus naar buurt of gemeente. Gevolg van deze verschillende grenzen is dat instellingen extra werk moeten verrichten om de aan te leveren informatie te filteren al naar gelang de gegevens bestemd zijn voor de provincie, de gemeenten en of andere instanties.

Daarnaast geven de instellingen die onder de rook van de grote steden werken aan dat zij verstoken blijven van informatie uit deze grote steden die echter wel direct invloed hebben op hun dagelijkse praktijk.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Conclusies

We hebben de conclusies in een aantal categorieën ingedeeld:

1. Informatiebehoefte

Conclusies ten aanzien van de informatiebehoefte van provincie en instellingen.

2. Registratie

Knelpunten op het gebied van de registratie. Dit betreft met name automatiseringsproblemen en de inhoud van de registratiesystemen.

3. Beschikbaarheid

De mate waarin de gewenste kwantitatieve en kwalitatieve informatie beschikbaar is. Dit hangt uiteraard nauw samen met de registratie.

4. Communicatie

Knelpunten op het gebied van communicatie. Deze betreffen onder andere de perceptie de wijze waarop informatie gevraagd wordt, hoe deze vraag de aanbieder bereikt en hoe de aanbieder de vraag interpreteert.

5. Organisatie

Knelpunten die te maken hebben met de organisatie van de informatievoorziening en de organisatie van de jeugdzorg in het algemeen. Deze hebben onder andere te maken met de frequentie van informatievoorziening, de informatiekkanalen die gebruikt worden en de wijze van rapportage.

6. Presentatie

De manier waarop de verzamelde en bewerkte informatie wordt gepresenteerd aan belanghebbenden dan wel gebruikers.

Bovenstaande categorieën hangen met elkaar samen. Zo heeft de wijze waarop de jeugdzorg georganiseerd is directe invloed op de gebruikte registratiesystemen, waarvan de inhoud weer gevolgen heeft voor de mate van beschikbaarheid van gegevens.

Conclusies ten aanzien van de informatiebehoefte

- *Informatiebehoefte van provincie en instellingen over ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau stemt veelal overeen.*
- *Op een lager aggregatieniveau heeft provincie behoefte aan informatie per instelling, de instellingen hebben behoefte aan informatie per cliënt en over de eigen instelling.*
- *Lokale informatie (kengetallen, trends en kwalitatieve informatie over lokale ontwikkelingen) wordt door provincie en instellingen als het belangrijkste gezien. Kengetallen hierbij zijn:*

- demografische cijfers en populatiegegevens;
- manifeste en latente zorgvraag;
- aard van geconstateerde en behandelde problematiek;
- cijfers van in-, uit- en doorstroom van cliënten (inclusief herhalingsbezoeken) onderscheiden naar jeugdbescherming, -hulpverlening en aanpalende diensten.
- *Kwalitatieve toelichting gewenst op kengetallen. Genoemde thema's zijn:*
 - groepsvorming jongeren;
 - identificatie van probleemvelden;
 - effectmetingen behandelmethodieken;
 - onderwijsontwikkelingen naar etniciteit;
 - jeugdcriminaliteit;
 - ongehuwde moeders.
- *Gebruiksdoelen informatie provincie en instellingen verschillen. Instellingen gebruiken de informatie voor het opstellen van actieplannen en aan- en bijsturen van lopende activiteiten binnen de eigen organisatie. De provincie gebruikt informatie voor het bepalen van prioriteiten op korte termijn en formuleren van speerpunten in het provinciaal jeugdbeleid op middellange en lange termijn.*

Conclusies ten aanzien van registratie

- *Instellingen gebruiken groot aantal verschillende cliëntregistratiesystemen.*
- *De meeste van deze systemen bevatten wel basisvelden Bron & Beleid, maar voor overdracht van gegevens ontbreekt vaak de expertise en/of de functionaliteit.*
- *Instanties op het terrein van politie en justitie en (jeugd-) gezondheidszorg hebben registratiesystemen die niet per definitie zijn gelieerd aan de RJHV.*
- *Er zijn nog veel informatiseringsproblemen bij de registratie (schriftelijke cliëntregistratie, gebrek aan expertise of verouderde systemen)*
- *Hierdoor zijn de registratiesystemen vaak slecht gevuld, dat wil zeggen: gevraagde gegevens zijn lang niet altijd in de registraties ingevoerd.*

Conclusies ten aanzien van beschikbaarheid

- *Veel gewenste informatie is wel aanwezig, maar is slechts schriftelijk beschikbaar en/of wordt niet gelocaliseerd.*
- *Voldoende beschikbaar:*
 - kengetallen (productie, doorstroom, et cetera) zorginstellingen;
 - wachtlijstgegevens.
- *Onvoldoende beschikbaar:*
 - kengetallen GGZ- en LVG-instellingen;
 - onafhankelijke gegevens over doelrealisatie en effecten van de zorg;
 - demografische en populatiegegevens, met name over etniciteit;

- kwalitatieve informatie over de leefsituatie van jongeren. Deze is versnipperd en niet structureel beschikbaar.

Conclusies ten aanzien van communicatie

- *Geen of weinig concrete informatievraag vanuit provincie aan jeugdbeschermings-, jeugd GGZ en LVG- instellingen en gemeenten.*
- *Informatie-vraag aan jeugdhulpverlening veelal alleen via Planning & Controlcyclus en Prestatie Indicatoren*
- *Als er een informatievraag komt, is die vaak niet van een toelichting of richtlijn voorzien*
- *Rol provincie door instellingen gezien als financier jeugdzorg.*
- *Vanuit deze perceptie beschouwen instellingen het afleggen van verantwoording voor beleid en budget als doel van de informatie-uitwisseling.*
- *Instellingen leveren daarom slechts productiegegevens en kengetallen op hoog aggregatieniveau aan de provincie, zonder kwalitatieve toelichting.*
- *Verschillende definities van indicatoren provincie-instellingen en instellingen onderling. Dit leidt tot invaliditeit van verzamelde gegevens.*

Conclusies ten aanzien van organisatie

- *Kwalitatieve informatie-uitwisseling vindt plaats in verschillende overlegorganen.*
- *Deze kwalitatieve informatie wordt niet op structurele wijze verzameld en vastgelegd.*
- *Regio- en districtsgrenzen betrokken instellingen sluiten niet aan bij praktijk en op elkaar.*
- *Alle sectoren wensen landelijke en provinciale overzichten jaarlijks te ontvangen.*
- *Regionale en lokale informatie halfjaarlijks gewenst.*

Conclusies ten aanzien van presentatie

- *Gebruikers blijken veel behoefte te hebben aan toelichtingen op en interpretaties van cijfermatige gegevens in (bijvoorbeeld) de Jeugdrapportage.*
- *De huidige teksten voorzien niet voldoende in deze behoefte. Er moet (nog) meer zorg worden besteed aan heldere uitleg voor gebruikers die niet gewend zijn aan de interpretatie van cijfers en tabellen.*

5.2 Aanbevelingen

Op basis van analyse van het beschikbare materiaal en door respondenten aangedragen oplossingen komen we tot een aantal aanbevelingen. We onderscheiden vijf onderdelen. Sommige zijn altijd aan de orde (1, 2 en 5), de andere hangen af van de uiteindelijke keuze die de provincie maakt ten aanzien van haar rol en functie in de informatievoorziening (3 en 4).

1. Plaatsbepaling provincie

Bij de ondervraagde instellingen bestaat lang niet altijd duidelijkheid over de rol en functie van informatieverstrekking. Uiteraard is dit mede toe te schrijven aan het institutionele kader: de provincie draagt nu eenmaal niet voor alle instellingen eenzelfde verantwoordelijkheid. Bij de instellingen die op dit moment nog niet onder de verantwoordelijkheid van de provincie vallen is doorgaans niet bekend of zij in de nieuwe situatie verantwoording aan de provincie af moeten gaan leggen of informatie zouden moeten leveren. Dat is jammer, want er is bij instellingen veel informatie aanwezig, die nu niet beschikbaar komt. Om te bevorderen dat deze informatie ook beschikbaar kan komen voor beleidsontwikkeling is het goed als de provincie aan de instellingen actief duidelijk maakt welke rol zij zichzelf toeschrijft binnen de jeugdbescherming, -hulpverlening, jeugd-GGZ en jeugd-LVG en aanpalende sectoren. In samenspraak met de gegevensverstrekkers moet een duidelijke onderbouwing van de rol en het doel opgesteld worden. Tevens dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden omtrent de aanlevering en terugkoppeling van de informatie.

Het beleidskader voor de nieuwe Wet op de Jeugdzorg biedt hiervoor handvatten en noemt als verantwoordelijkheden van de provincie:

- planning en financiering van het Bureau Jeugdzorg (inclusief jeugd-GGZ en jeugd-LVG);
- planning en contractering van het aanbod van de jeugdhulpverlening;
- aansluiting van het aanbod van jeugdzorg op de vraagontwikkeling¹;
- medeverantwoordelijkheid (met gemeenten) voor een goede aansluiting van de jeugdzorg op het lokaal jeugdbeleid².

Binnen deze verantwoordelijkheden zijn keuzes mogelijk ten aanzien van de informatievoorziening:

- een beperkte rol gericht op de eigen beleidsvoering met een nadruk op informatieverzameling en -beheer; of
- een bredere rol, waarin informatie beschikbaar wordt gemaakt voor andere actoren.

Een beperkte rol opvatting past steeds minder bij de veranderende omstandigheden. Nu is er bij de instellingen al een duidelijke behoefte aan een tweerichtingsverkeer, in de zin van informatie verstrekken en informatie ontvangen. In de toekomst, als de verantwoordelijkheden van de provincie meer terreinen binnen de jeugdzorg beslaan, zal die behoefte bij meer instellingen opkomen en is steeds vaker de provincie de enige instelling die goed in de informatiebehoefte kan voorzien.

De kwaliteit en de kwantiteit van de informatievoorziening is verder gebaat bij een rol opvatting, waarbij de provincie niet alleen informatie vraagt, maar ook levert.

¹ Samen met het zorgkantoor voor de AWBZ-gefinancierde voorzieningen en het Ministerie van Justitie voor civiele plaatsen in de justitiële jeugdinrichtingen.

² *Beleidskader Wet op de Jeugdzorg*, Ministerie van VWS, Den Haag, juni 2000.

Dit impliceert een brede rol, die een aantal activiteiten kan omvatten:

- *verzamelen en bewerken van management (Planning & Control) informatie;*
- *genereren van algemene jeugdinformatie;*
- *ontwikkelen van een systematiek voor informatie-uitwisseling;*
- *presenteren van informatie.*

2. Verzamelen en verwerken van management (Planning & Control) informatie

Respondenten verwachten dat met het project Prestatie Indicatoren de informatiebehoefte die er is op het gebied van managementinformatie, bijvoorbeeld productiecijfers en effectiviteit van de hulpverleningsinstellingen, verder wordt ingevuld. Voor de aandachtsgebieden van de Jeugdbescherming, jeugd-GGZ en -LVG en aanpalende sectoren dient gezocht te worden naar andere mogelijkheden. Een uitbreiding van het project Prestatie Indicatoren naar deze andere sectoren is gewenst.

De definities voor de verschillende informatieaspecten van het project Prestatie Indicatoren zijn in samenspraak met vertegenwoordigers van instellingen geformuleerd. Er zijn de nodige initiatieven ondernomen om deze definities bekend te maken. Toch blijken ze bij instellingen niet altijd bekend te zijn. Het verdient aanbeveling de definities herhaaldelijk en duidelijk te communiceren, bijvoorbeeld door middel van een invulinstructie met definities van de gevraagde gegevenscategorie. Er moet veel zorg worden besteed aan de presentatie van de vraag om gegevens, waarbij rekening wordt gehouden met het niveau van kennis en ervaring met de omgang met cijfers bij (sommige) instellingen. Ook verdient het aanbeveling om bij de informatievraag expliciet de mogelijkheid te bieden om een toelichting te geven op de geleverde gegevens.

De instellingen willen de gegevenstoelevering in de toekomst bij voorkeur automatiseren, maar hebben behoefte aan ondersteuning bij de aanpassing van de eigen registratieprogramma's of het installeren van nieuwe systemen. De provincie kan het bieden van deze ondersteuning in overweging nemen.

3. Genereren van informatie

Niet alle benodigde gegevens zijn uit bestaande bronnen te betrekken. Er zijn gaten in de informatievoorziening bij de kwantitatieve informatie over de leefsituatie van jongeren. Het verdient aanbeveling om in samenspraak met de GGD's en de twee grootstedelijke regio's in Zuid-Holland te bezien wat de mogelijkheden zijn om de GGD-Jeugdenquête tot een gestandaardiseerd instrument te maken dat periodiek (eens per twee of vier jaar) en provinciebreed kan worden toegepast. Er moet dan een standaardvragenlijst worden ontwikkeld, eventueel aangevuld met modules. Gemeenten of instellingen kunnen in gelegenheid worden gesteld om (tegen betaling) extra respondenten te laten benaderen ("oversamplen") of extra vragen te laten stellen. Bij de ontwikkeling van een dergelijk jeugdonderzoek is het raadzaam om afstemming te zoeken met landelijke initiatieven, omdat op deze wijze een meerwaarde

kan worden bereikt, zowel inhoudelijk - men kan van het landelijke onderzoek leren - als naar representativiteit: vergelijkingen met landelijke trends worden beter mogelijk.

4. De ontwikkeling van een systematiek voor informatie-uitwisseling

De bestaande uitwisseling tussen instellingen en provincie moet beter gestructureerd worden. Voor het verzamelen van informatie is het gewenst om thema's, zoals trends, op de agenda te zetten van verscheidene overlegorganen, bijvoorbeeld de Werkgroepen Regiovisie. Om de informatieverzameling daadwerkelijk te structureren moet er een instrument ontwikkeld worden. Dit dient te bestaan uit de relevante kwantitatieve informatie aangevuld met kwalitatieve informatie gebaseerd op een jaarlijkse enquête waarin instellingen worden bevraagd over trends die zij signaleren. Deze enquête zou kunnen worden aangevuld met gesprekken met vertegenwoordigers van instellingen.

Om zichzelf en de instellingen van gegevens te kunnen voorzien is het nodig dat de provincie een (geautomatiseerd) informatiesysteem gaat gebruiken waarin kwalitatieve en kwantitatieve informatie geregistreerd kan worden. Functionaliteitsen waaraan het programma minimaal dient te voldoen zijn onder andere:

- registratievelden voor tenminste gegevens uit Prestatie Indicatoren en Planning & Controlcyclus;
- registratievelden voor toelichtingen bij kwantitatieve gegevens en signalen uit het veld;
- automatiseren van gegevenstoelevering door instellingen;
- analyses kunnen maken naar onderwerp op landelijk, regionaal, sectoraal en instellingsniveau.

Daarnaast moet voorzien worden in een systematiek om instellingen te helpen om gegevens uit diverse statistische bronnen (bijvoorbeeld CBS of SCP) te vinden en te ontsluiten. Hierbij kan voortgebouwd worden op bestaande initiatieven (Tympaan).

5. Presentatie van informatie

De Jeugdrapportage voorziet duidelijk in een behoefte. Er is vraag naar meer inhoudelijke toelichting. Daarnaast zou bij de rapportage uitgebreider inhoudelijk ingegaan kunnen worden op wat de gepresenteerde gegevens betekenen ten aanzien van het gevoerde en het te voeren beleid. De Jeugdrapportage moet leesbaar zijn voor gebruikers die niet gewend zijn aan de interpretatie van cijfers en tabellen.

Ter bevordering van de helderheid en overzichtelijkheid van de informatievoorziening kan de rapportage gestructureerd worden aan de hand van de doelen van het provinciaal beleidskader, bijvoorbeeld met een hoofdstukindeling gebaseerd op de doelen uit het provinciaal beleidskader.

Het is de moeite waard te overwegen om in de rapportage regioprofielen op te nemen die een beeld schetsen van de situatie en ontwikkelingen in de regio's en/of gemeenten. Deze profie-

len kunnen als beleidsinformatie dienen voor werkgroepen regiovisie en de (lokale) instellingen.

Tot slot

Een brede rol van de provincie is gewenst. De uit de Wet op de Jeugdzorg voortkomende rol van de provincie vereist kennis van en inzicht in de huidige en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de jeugdzorg om daarmee efficiënt en effectief beleid te kunnen ontwikkelen en middelen in te kunnen zetten.

BIJLAGE 1:**Steekproefverantwoording**

De volgende organisaties hebben door middel van een telefonisch interview geparticipeerd in het onderzoek:

- GGZ De Grote Rivieren.
- RIAGG Midden Holland.
- RMC Zuid-Holland Zuid.
- Raad voor de Kinderbescherming.
- Stichting Meander/multicultureel instituut.
- Stichting Rijn-, Duin- en Bollenstreek.
- Regiopolitie Zuid-Holland-Zuid.
- Stichting Opvoedondersteuning.
- Andreas College.
- Walburg College.
- Arrondismentaal Platform Jeugdcriminaliteit.
- Leidse Welzijnsorganisatie (LWO).
- De Vierstroom/maatschappelijk werk.
- Gemeente Leiden (Grote Steden Beleid).
- SRJV.
- Expertisecentrum Kindermishandeling NIZW.
- Registratiewerkgroep Advies- en Meldpunten Kindermishandeling.
- Pleegzorg Den Haag/Zuid-Holland Noord.
- Pleegzorg Rotterdam/Zuid-Holland Zuid.
- Cardea.
- BJ Midden-Holland/Rotterdam.

BIJLAGE 2:

Gegevens-elementen per gegevensgroep (hoofdstuk 5 uit Handboek Bron & Beleid 2000-2001)

Tabel B2-1: Geregistreerde informatieaspecten¹.

	Organisatie	Productie			Cliënt											
		Instroom	Uitstroom	Doorstroom	Geslacht	Geboortedatum	Woonplaats	Etniciteit	Opleiding	Gezins-situatie	Justitieel verleden	Medische gegevens	Verwijzingsinstantie	Voortraject	Aard problematiek	Overig zorggebruik
Jeugdscherming	1	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	2	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	3	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?	?
	4	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee
	5	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja
	6	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Jeugdhulpverlening	7	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	8	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?	ja	ja	ja
	9	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?	ja	ja	ja
GGZ Jeugd	10	nee	nee	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	11	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	Ja
	12	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
	13	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	14	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja
	15	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	nee	ja	nee	ja	nee
	16	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	17	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja
Aanpalende sectoren																

¹ Provincie, gemeenten, het SRJV, Expertise centrum Kinder mishandeling (NIZW), Stichting Meander en Registratiewerkgroep Advies- en Meldpunten Kinder mishandeling zijn niet opgenomen in de tabel aangezien zij geen cliënten en cliëntregistratie hebben.

BIJLAGE 3:**Afkortingen**

BJZ	Bureau JeugdZorg.
ISIS	InterSectoraal InformatieSysteem.
PI	Prestatie-Indicatoren.
PSJ	Provinciale Samenwerking Jeugdzorg.
RJHV	Registratiesysteem JeugdHulpVerlening.
SRJV	Stichting Registratie Jeugd Voorzieningen.

